

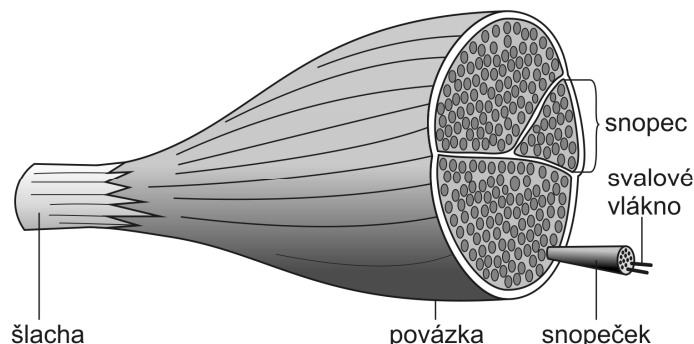
Pohybová soustava

Vlastnosti svalů

Pohybovou soustavu tvoří **kosterní svaly**. Ty jsou tvořeny **příčně pruhovanou svalovou tkání**.

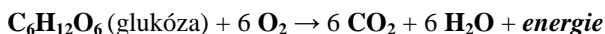
Základem svalů jsou **svalová vlákna** (obří protáhlé buňky). Několik desítek vláken tvoří **snopeček**. U největších větších svalů se snopečky sdružují do větších skupin nazývaných **snopec**. Celý sval je obalen **povázkou** – vazivovou blánou, která drží sval pohromadě a její hladký povrch usnadňuje vzájemné klouzání svalů při pohybu.

Ke kostem se svaly upínají pomocí vazivové **šlachy**.

Svaly jsou ovládány **nervovou soustavou**, která vysílá signály ke stažení prostřednictvím nervových vláken.

Ke své činnosti svaly vyžadují zdroj **energie**. Tu jim dodává cukr **glukóza**, který se do svalů dostává krví. Ke správnému "spalování" glukózy svaly potřebují dostatek **kyslíku**. Při normální činnosti svalů se glukóza s kyslíkem v buňkách "spálí" na oxid uhličitý a vodu:

Při velké svalové námaze svaly trpí nedostatkem kyslíku. Glukóza se nemůže dokonale "spálit" a v buňkách z glukózy vzniká zplodina zvaná **kyselina mléčná**. Tato látka se hromadí ve svalech a dráždí smyslové buňky (cítíme bolest), svaly se zpomalují a mají nižší výkon. Tento stav nazýváme **svalová únava**. Trvá-li svalová únava delší dobu, sval nakonec přestane pracovat a silně se stáhne – vzniká bolestivá **svalová křeč**.

Poruchy pohybové soustavy

brnění svalů: je zpravidla způsobeno nedostatečným zásobením svalu kyslíkem (např. skřípnutá céva)

svalová křeč: vzniká v důsledku úplného vyčerpání živin a kyslíku ve svalech (delší dobu skřípnutá céva, chlad a vyčerpání ap.) nebo v důsledku šokujícího podnětu (elektrický proud...)

natržení svalu či šlachy: vzniká v důsledku úrazu nebo prudkého natažení nedostatečně rozcvičeného svalu

záněty šlach: bývají důsledkem nepřiměřeného přetěžování či nesprávných pohybů (např. tzv. „tenisový loket“, záněty šlach zápěstí v důsledku práce s počítačovou myší ap.)

Významné svaly a svalové skupiny lidského těla

Hlava

Na hlavě najdeme dvě významné skupiny svalů: **Žvýkácí svaly** jsou po stranách a zajišťují pohyb dolní čelisti při kousání, žvýkání a mluvení. **Mimické svaly** jsou především v přední části hlavy a zajišťují pohyby obličeje. Spánkovou kost na hlavě s klíčními kostmi spojují **zdviháč hlavy**.

Trup

Na přední straně trupu vidíme nahoře výrazné párové **velké prsní svaly** a dole **přímý sval břišní** a párové **šikmé svaly břišní**. Zezadu je vidět mohutný **trapézový sval** a párový **široký sval zádový**.

Velký význam mají i svaly, které zvenku nejsou vidět: **Mezižební svaly** se upínají na žebra a zajišťují pohyby hrudníku při dýchání. Dalším svalem významným pro dýchání je **bránice**. Tento plochý sval se nachází uvnitř hrudníku těsně pod plícemi a tvoří přepážku mezi hrudní a břišní dutinou.

Horní končetina

Deltový sval na rameni umožňuje zdvihání paže. **Dvojhlavý sval pažní** na přední straně paže ohýbá předloktí. **Trojhlavý sval pažní** (na opačné straně) předloktí natahuje.

Poznámka: Pojmem "hlava" se u větších svalů na končetinách označuje výrazný konec zakončený šlachou. Dvojhlavé svaly mají konce dva, trojhlavé svaly mají tři výrazné konce, čtyřhlavé svaly mají čtyři velké šlachy.

Dolní končetina

Hýžd'ové svaly jsou nejmohutnější svaly těla. V oblasti stehna najdeme velké **čtyřhlavé svaly stehenní** a **krejčovský sval** – nejdelší sval našeho těla.

Trojhlavý sval lýtkový zajišťuje pohyby chodidla při chůzi. K patě je upevněn největší šlachou v našem těle, která se nazývá **Achillova šlacha**.

